

2022-11-08

Konsul G.R. Lagergren – vinhandlare och redare

Vi har här tidigare presenterat tre av konsul G.R. Lagergrens segelfartyg *Ottolina*, *Falco* och *Stella Maris*. Men vem var denne redare som för eftervärlden kanske mest är känd som den som lanserade spanska viner, framför allt sherry, på bred front i Sverige under det sena 1800-talet?

Gustaf Rickard Lagergren föddes 1833 i Kalmar. Han växte upp i Glömminge på Öland där fadern var mältare. Flyttade hemifrån 1851 till Kalmar och efter några läroår där som handelsbetjänt flyttade han 1855 till Hamburg. År 1860 hittar vi honom som handelsagent och svensk-norsk vicekonsul i Cadiz. Tre år senare blev han på egen begäran entledigad från konsulatbefattningen där men behöll titeln. Han var kvar i Cadiz till 1876 och verksamheten verkar ha varit den traditionella med import av svenska trä- och järnvaror samt export av framför allt salt och vin.

Konsul G. R. Lagergren.

Vinhandlaren och redaren, konsul G. R. Lagergren

Fleet list				
Namn	Typ	Nrt	Byggd	Redad
<i>Falco</i>	Bark	434	1860 Karlshamn	1869-1887
<i>Bella Gaditana</i>	Fregatt	741	1859 Bordeaux	1871-1881
<i>Suez</i>	Bark	590	1870 Karlshamn	1873-1887
<i>Stella Maris</i>	Bark	569	1869 Bygdeå	1882-1896
<i>Ottolina</i>	Fregatt	1 250	1870 Holland	1886-1891
<i>Medora</i>	Bark	770	1867 Ardrossan	1886-1901
<i>Augusta</i>	Bark	870	1870 Bremen	1886-1887

Kärsö gård

År 1869 införskaffade G.R. Lagergren sitt första fartyg, *Falco*, tillsammans med sjökapten Edward Sandström i Karlshamn, vilket vi berättat om tidigare.

Året därpå var det dags för nästa fartygsköp. Detta blev det franska fregattskeppet *David* på 741 nrt byggd i Bordeaux 1859. Fartyget hade på resa Cadiz till Montevideo våren 1870 sprungit läck och återvänt till Cadiz. Här blev hon kondemnerad av assuradörerna och inropad av G.R. Lagergren på den efterföljande auktionen. Eduard Sandström lämnade *Falco* och förde det inropade fartyget sedan till Karlshamn med en last av vin och salt.

Här blev hon under 8 månader grundligt reparerad och också omdöpt till *Bella Gaditana*. Första resan gick med en trälast från Karlshamn till Cadiz via Göteborg för kompletterande utrustning. Därefter blev det Montevideo med salt och styckegods.

Något år senare, 1873, köpte G.R. Lagergren, återigen tillsammans med Edward Sandström, barkskeppet *Suez* på 590 nrt byggd 1870 i Karlshamn. Fartyget var det största som dittills byggts i Karlshamn. Sjösättningen hade ägt rum i december 1869, samma år som Suezkanalen invigdes, vilket kanske förklarar namnet,

Typiska resor för de tre fartygen var salt och styckegods från Cadiz till Sydamerika och olika råvaror i bulk från Syd- och Nordamerika till Europa.

I slutet av december 1880 sprang *Bella Gaditana* läck i hårt väder och förliste på resa Liverpool till Pensacola i barlast. Samtliga i besättningen räddades av ett annat fartyg.

År 1882 införskaffades *Stella Maris*, som vi berättat om i ett tidigare inlägg, och 1886 blev det ytterligare tre fartyg, nämligen *Ottolina*, som vi också berättat om tidigare, samt *Medora* på 770 nrt och *Augusta* på 870 nrt,

Men 1887 blev sedan ett riktigt olycksår för G.R. Lagergren då hela tre fartyg förliste. Det första var *Suez* som den 29 september förliste vid ön Anticosti vid inloppet till St Lawrencefloden dit hon kommit ballastad från Bremen. Den 14 oktober förliste *Augusta* utanför Västindien på resa från Swansea till Aspinwall (nuvarande Colón) med material till bygget av Panamakanalen och den 8 december strandade *Falco* vid ön Arran utanför skotska kusten.

Ottolina hängde med till 1891 och *Stella Maris* till 1896. *Medora*, till sist, hängde med till i början av januari 1901 då hon på resa från Sundsvall till Kapstaden sprang läck med skadat roder mellan Oostende och Dover. Hon fick hjälp och bogserades in till Vliessingen där hon efter inspektion sedan kondemnerades.

Därmed var det slut på G.R. Lagergrens redargärning. Allt som allt handlade det om sju stora segelfartyg i world-wide trampfart under tiden 1869-1901.

De flesta fartygen hade befälhavare från Karlshamn vilket i och för sig kanske inte var så ovanligt för stockholmska redare. Så länge G. R. Lagergren var bosatt utomlands var fartygen hemmahörande i Karlshamn och huvudredare var formellt en person skriven i denna stad. Först var det sjökapten Eduard Sandström och efter dennes död skeppsklareraren och vicekonsuln Johan Emanuel Sandström.

Men vinet då? Nu hoppar vi tillbaka till 1876.

Efter 16 år i Cadiz flyttade G.R. Lagergren 1876 Stockholm och på vägen dit passade han på att gifta sig i Paris med den 25-åriga svenska sångerskan Marie Louise Sebel-Schönmeyr från Stockholm som just då uppehöll sig i Paris. Vigselakten skedde inför "*en mängd elegant folk ur den svenska kolonin i Paris*" enligt dåtida societetspress. Därefter bosatte sig paret i Stockholm i Klara församling men två år senare flyttade man tillbaka till Paris.

Efter fyra år i Paris flyttade familjen Lagergren hem igen till Sverige och bosatte sig på Kärstö gård (bilden nederst till vänster) på Kärstön i Mälaren och från 1882 fick fartygen hemort Ekerö socken i Stockholms län med G.R. Lagergren som huvudredare.

Med sig hem till Sverige hade G.R. Lagergren fått ett uppdrag från den spanska vinfirman Lacave y C:a i Cadiz att starta en filial i Sverige och i september 1883 öppnades denna i Stockholm med G.R. Lagergren som chef. Högst troligt hade han samarbetat med Lacave under sin tid i Cadiz. Lacave i Cadiz var dessutom en stor importör av trävaror varav en del naturligtvis användes i den egna tillverkningen av vinfat.

Vid denna tid var Lacave Spaniens största vinhus och ett av de största vinhusen i världen. Företaget hade startat 1810 i Cadiz. Affärsidén var ganska enkel. Den handlade om att erbjuda kvalitativa viner till lågt pris genom storskalighet och undvikandet av fördyrande mellanhänder. Till de låga kostnaderna bidrog också att vinhusets huvudlager var beläget nära Cadiz med egen järnväg till stadens kajer.

Filialens öppnade först på Drottninggatan 15 i Stockholm men året efter starten kunde man flytta in i nya lokaler i Fersenska terrassen vid Grand Hotel. Här hade man ett lager motsvarande 300 000 buteljer. Lagret var i två våningar där tappningen på flaska från vinfaten skedde i nedervåningen. Priskuranten upptog 23 olika viner. En helbutelj (1 liter) Pale Sherry kostade 60 öre och en helbutelj Clarete rödvin kostade 70 öre. En samtida tidning skrev att priserna var otroliga och nu skulle äntligen det utbredda brännvinsdrickandet få sig en knäck.

Verksamheten växte och återförsäljarnätet bredde mycket snart ut sig över hela Sverige med flera lokala nederlag på de större orterna. G.R. Lagergren öppnade även en vinbodega på Stortorget i Gamla Stan. Tidvis var firman den största vinhandlaren i Sverige.

Efter 20 framgångrika år som vinhandlare dog G.R. Lagergren 1903. Hans son och hustru tog nu över och fortsatte verksamheten ett tag. Firman som sådan levde sedan fram till 1918 då AB Vin & Spritcentralen fick monopol på all import, export och tillverkning av vin och sprit i Sverige och köpte upp de privata vinhandelsfirmorna.

Åtminstone ända fram till 1979 kunde man köpa Lacave's Dry Sherry på bolaget. Firman Lacave y C:a i Spanien existerade fram till 1978 då den köptes upp av en annan spansk vinfirma. Varumärket finns dock fortfarande och ägs numera av Bodegas Williams & Humbert S.A.

Text: Bo Jershed